

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
474275

Uw brief van
18 december 2012

Uw referentie
150452.23u

Datum 22 januari 2013
Betreft Voortgang moties en toezeggingen passend onderwijs (33.106)

Met deze brief beantwoord ik de vragen van 18 december 2012 jl.¹. In uw brief informeert u naar de voortgang van een aantal moties en toezeggingen en stelt u een aantal verduidelijkende en aanvullende vragen over de invoering van passend onderwijs. Zoals toegezegd, zal ik u over de voortgang van de invoering van passend onderwijs informeren via halfjaarlijkse rapportages, waarvan u de eerste rapportage eind januari zult ontvangen. Vooruitlopend daarop informeer ik u over de voortgang op de motie Linthorst c.s. en toezeggingen T01572, T01575 en T01576 en beantwoord ik uw aanvullende vragen.

Stand van zaken toezegging T01572: extra ondersteunen bestuur gereformeerde onderwijsorganisatie

Aan de Eerste Kamer, lid Kuiper van de ChristenUnie, is de toezegging gedaan om het bestuur van het samenwerkingsverband GPO-WN extra te ondersteunen om tot een goede inpassing van de scholen in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs te komen. De reden hiervoor is de bijzondere situatie van dit bestuur, dat met 24 scholen in 22 samenwerkingsverbanden gaat participeren. In vervolg hierop is in overleg met het bestuur afgesproken dat een model aansluitingsovereenkomst wordt opgesteld. Deze kan als basis dienen voor het gesprek met en deelname aan de verschillende samenwerkingsverbanden. Daarnaast zijn berekeningen gemaakt voor de wijze waarop de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) van het bestuur kan worden ingepast in het samenwerkingsverband waar de sbo school staat. Deze laatste exercitie is ook voor andere besturen en samenwerkingsverbanden interessant omdat (bijna) alle samenwerkingsverbanden moeten zorgen voor een goede inpassing van de sbo scholen uit verschillende 'Weer samen naar school' (wsns) verbanden binnen de nieuwe samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Met het bestuur is afgesproken dat vanuit het ministerie de komende periode contact wordt gehouden.

¹ Eerste Kamer (commissie voor OCW), *voortgang moties en toezeggingen passend onderwijs (33.106)*, kenmerk: 150452.23U, 18 december 2012.

Stand van zaken toezeggingen T01575: tijdelijke geschillencommissie permanent maken indien nodig

Datum

Aan de Eerste Kamer is toegezegd, naar aanleiding van een vraag van het lid Smaling (SP) om de tijdelijke, landelijke geschillencommissie passend onderwijs – voor geschillen tussen ouders en scholen - indien nodig permanent te maken.

Onze referentie

De periode waarvoor de tijdelijke, landelijke geschillencommissie passend onderwijs wordt ingesteld, is niet wettelijk begrensd. In eerste instantie wordt de tijdelijke commissie voor vijf jaar ingesteld. De geschillencommissie zal in haar jaarverslag de casussen en oordelen opnemen. Het ministerie zal de stand van zaken met de geschillencommissie evalueren. Als uit de evaluatie blijkt dat er behoefte blijft aan een geschillenregeling passend onderwijs tussen ouders en scholen, zal de instellingstermijn van de commissie worden verlengd zodat betrokkenen ook na de vijfjarige termijn een beroep kunnen blijven doen op de voorziening.

Stand van zaken toezegging T01576: monitoring thuiszitters

Aan de Eerste Kamer is toegezegd, naar aanleiding van een vraag van het lid Ganzevoort (GroenLinks), om over het aantal leerlingen met thuisonderwijs en de ontwikkeling daarvan, te laten rapporteren in de jaarlijkse leerplichtrapportage van de inspectie.

Het verminderen van het aantal thuiszitters is één van de doelstellingen van de stelselwijziging passend onderwijs. Vandaar dat ik hierop op verschillende manieren scherp het oog zal houden. Allereerst via de jaarlijkse leerplichtrapportage op basis van de verzuimgegevens die door de leerplichtambtenaren worden aangeleverd. De ontwikkelingen in de aantallen thuiszitters worden hierin expliciet meegenomen. Deze rapportage wordt ook aan de Tweede Kamer toegezonden in maart. Gevraagd werd om bij de rapportage een expliciete analyse te geven van de achtergronden van het aantal thuiszitters in relatie tot passend onderwijs. Een dergelijke analyse is niet leverbaar bij de rapportage omdat hiervoor vergaand dossieronderzoek nodig is. Uit het thuiszittersdossieronderzoek van Ingrado (januari 2011) weten we dat vaak meerdere problemen tegelijk spelen en elke casus grotendeels uniek is. In plaats van een analyse op landelijk niveau wil ik dat op basis van de cijfers uit de leerplichtrapportage samenwerkingsverbanden, gemeenten en leerplicht regionaal tot een nadere analyse komen. Elk kan op basis van die analyse vanuit de eigen verantwoordelijkheid tot een sluitende aanpak komen waarbij goede samenwerking en maatwerk sleutelwoorden zijn. Ik zal met de sectororganisaties en VNG overleggen op welke wijze over de uitkomsten van deze regionale analyses gerapporteerd kan worden.

Daarnaast wordt het aantal thuiszitters in het kader van passend onderwijs een belangrijke indicator in het toetsingskader van de inspectie. En tenslotte kan ik u melden dat de Evaluatie- en adviescommissie passend onderwijs (ECPO) werkt aan een instrumentarium voor het evalueren en monitoren van passend onderwijs. Het aantal thuiszitters vormt ook daarin een belangrijke indicator.

Stand van zaken motie Linthorst c.s.: onderzoek toereikendheid structurele bekostiging

In de motie Linthorst wordt de regering verzocht een onafhankelijke instantie als de Algemene Rekenkamer onderzoek te laten doen naar de vraag of de

structurele bekostiging van het primair onderwijs afdoende is om passend onderwijs op een verantwoorde wijze te kunnen invoeren en de uitkomsten van dit onderzoek nog vóór het zomerreces 2013 te bespreken met beide Kamers.

Datum

Onze referentie

Ik kan u melden dat aan de Algemene Rekenkamer is gevraagd om het onderzoek naar de structurele bekostiging in het primair onderwijs uit te voeren en de Rekenkamer heeft ook op dit verzoek instemmend gereageerd. In de bijlagen bij deze brief vindt u zowel mijn verzoek als de reactie van de rekenkamer. De Rekenkamer verwacht eind juni 2013 haar rapport te kunnen publiceren.

Motie Ganzevoort c.s.: voorzieningen primair onderwijs

In deze motie wordt de regering verzocht om te bewerkstelligen dat voorzieningen worden getroffen in het primair onderwijs zodat schorsing zoveel mogelijk voorkomen kan worden. Naast voorzieningen die binnen scholen getroffen kunnen worden, bestaat in het voortgezet onderwijs de mogelijkheid om hiervoor bovenschoolse voorzieningen in te richten. De samenwerkingsverbanden kunnen daar namelijk kiezen voor de inrichting van een zogenoemd orthopedagogisch didactisch centrum (opdc). Een opdc is bedoeld voor leerlingen die vanwege leer- en/of gedragsproblemen tijdelijk niet in het reguliere onderwijs kunnen blijven.

Binnen het primair onderwijs bestaat op dit moment niet de mogelijkheid tot het inrichten van een opdc. Naar aanleiding van de motie Ganzevoort en verzoeken uit het onderwijsveld om ook in het primair onderwijs voorzieningen in te kunnen richten voor leerlingen die tijdelijk niet op de eigen school kunnen blijven, bereid ik een wetswijziging voor zodat ook samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs een opdc kunnen inrichten. Hierdoor ontstaat er meer ruimte om een dekkend aanbod van ondersteuningsvoorzieningen te realiseren. Net als in het voortgezet onderwijs, moet een samenwerkingsverband dat een opdc wil inrichten, dat opnemen in het ondersteuningsplan. Verder zal ik voorstellen dat bij AMvB nadere regels kunnen worden gesteld. Dit om bijvoorbeeld de tijdelijkheid van de plaatsing te garanderen. De bedoeling is immers dat zoveel mogelijk leerlingen op een reguliere school, dicht bij huis passend onderwijs krijgen. De inspectie gaat toezicht houden op de kwaliteit van het onderwijs in de bovenschoolse voorzieningen.

Toezegging T01571 en motie Backer c.s.: instellen landelijke arbitragecommissie

Naar aanleiding van vragen van de leden Linthorst (PvdA), Flierman (CDA), Backer (D66), Ganzevoort (GroenLinks), Kuiper (ChristenUnie) en de Lange (OSF), is door de regering toegezegd om (1) conform de motie Backer c.s. (T01571, 33.106 / 32.812) een landelijke arbitragecommissie in te stellen, (2) ervoor te zorgen dat alle samenwerkingsverbanden weten hoe de arbitrageregeling in de statuten kan worden verwerkt, (3) de besturen erop te wijzen dat opname van de arbitrageregeling in de statuten uitermate wenselijk is en dat er alsnog een wettelijke regeling komt indien deze niet wordt opgenomen in de statuten, (4) in de tussentijd de benodigde zaken uit te zoeken en te bespreken met alle relevante organen teneinde de weg vrij te maken voor eventueel benodigde wetgeving.

De leden van de CDA-fractie vragen naar de resultaten van de verkenning naar een wettelijke basis voor de arbitrageregeling. De leden van de D66-fractie vragen of de gekozen voorziening de voorgelegde geschillen inderdaad kan

beslechten en of daarvoor niet eerst in een wettelijke grondslag moet worden voorzien. Zij stellen dat rechtsmacht voor bindende conflictoplossing niet kan worden gevestigd zonder wettelijke grondslag en in combinatie met statutaire verwijzingsbepalingen.

Datum

Onze referentie

De toenmalige minister heeft tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in uw Kamer toegezegd zich in te spannen om een arbitragecommissie in te stellen. Deze commissie kan een bindende uitspraak doen bij geschillen tussen het samenwerkingsverband en scholen die in dat verband deelnemen. Ik ben bezig met voorbereidingen voor het toekennen van een subsidie aan de Stichting Onderwijsgeschillen, waarmee de stichting leden kan aantrekken die beschikbaar zijn voor de arbitrage in geschillen binnen samenwerkingsverbanden die betrekking hebben op de statuten (in de oprichtingsfase), op de onderlinge verhoudingen, het beleid ten aanzien van de extra ondersteuning of de (verdeling van de) bekostiging daarvan. Ook zal ik middelen beschikbaar stellen voor deze voorziening. De Stichting zal ervoor zorgen dat er in overleg met de sectororganisaties een groep deskundigen aangesteld wordt die in een geschil kunnen arbitreran. Als een geschil wordt voorgelegd voor arbitrage kunnen betrokken partijen, desgewenst, hun voorkeur uitspreken voor een of meer deskundigen uit de groep. Op deze manier waarborg ik dat er een arbitragevoorziening beschikbaar komt waarop de samenwerkingsverbanden een beroep kunnen doen. Deze voorziening zal in februari operationeel zijn, zodat ik ook tegemoet kom aan de wens van uw Kamer dat samenwerkingsverbanden zich reeds voor vaststelling van statuten tot de arbitragevoorziening kunnen wenden.

De sectororganisaties hebben een modelpassage voor de statuten ontwikkeld, waarin is vastgelegd dat eventuele geschillen zullen worden voorgelegd aan de landelijke voorziening. Samenwerkingsverbanden worden gestimuleerd om deze modelpassage te gebruiken en ik evalueer of dit ook gebeurt. Indien dit niet gebeurt, zal ik, zoals toegezegd, een wettelijke regeling treffen.

In antwoord op uw vraag naar de voortgang van de verkenning naar de juridische mogelijkheden kan ik u melden dat deze verkenning heeft geresulteerd in voorbereidingen om (indien noodzakelijk) geschilbeslechting via arbitrage wettelijk te verankeren. Deze wetswijziging zou gaan inhouden dat samenwerkingsverbanden verplicht zijn om in hun statuten op te nemen dat zij geschillen over het samenwerkingsverband en de betreffende school of scholen in het samenwerkingsverband gezamenlijk voorleggen aan een arbitragecommissie.

Wel wil ik nog steeds in eerste instantie inzetten op opname van de arbitrage in de statuten van de samenwerkingsverbanden, omdat een wettelijk traject veel tijd zal kosten en niet noodzakelijk is. Voor geschilbeslechting binnen de rechtspersoon, of tussen schoolbesturen en samenwerkingsverband kan arbitrage worden overeengekomen. Gebruikelijk is dat een trapsgewijs model (oplopend in zwaarte van mediation, bindend advies tot arbitrage) in de statuten wordt opgenomen. De exacte voorwaarden worden neergelegd en uitgewerkt in een bestuursreglement, waarnaar in de statuten wordt verwezen. In die regeling kan ook worden opgenomen hoe de benoeming van de arbiters gaat, bijvoorbeeld dat elke partij een arbiter benoemt en de derde gezamenlijk wordt gekozen. Een specifieke wettelijke grondslag in de onderwijswetten is hiervoor niet noodzakelijk, zo blijkt uit de verkenning.

Aanvullende vragen:

Datum

Begrenzing samenwerkingsverbanden

Onze referentie

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd of er aanpassing zal plaatsvinden van de grenzen van samenwerkingsverbanden en waar deze aanpassing van grenzen heeft plaatsgevonden.

In het najaar van 2011 is een conceptregio-indeling gepubliceerd. In vergelijking met die indeling is, op verzoek van betrokkenen een aantal wijzigingen gerealiseerd. Het betreft:

- De gemeente Tynaarlo is gesplitst en maakt nu deel uit van de samenwerkingsverbanden vo 2001 en 2201;
- De samenwerkingsverbanden vo 2502 en 2512 zijn samengevoegd in 2502;
- De gemeente Midden Delfland is, net als in het po gesplitst en maakt nu deel uit van de samenwerkingsverbanden vo 2809 en 2811;
- De gemeente Bergen (L) is, in verband met leerlingstromen over van vo 3101 naar 2507.

Effecten verevening

De leden van de CDA-fractie hebben gevraagd naar het effect van de verevening voor het noorden van het land. Dat het noorden als gevolg van de verevening relatief meer geld voor onderwijsondersteuning krijgt, is een consequentie van het ingezette beleid. Op dit moment zijn er grote verschillen in de deelname aan zware ondersteuning (zowel plaatsing in het (v)so als via een leerlinggebonden financiering (Igf)). In het kader van de uitwerking van (de bekostiging) passend onderwijs, heeft ECPO in 2010 onderzoek gedaan naar de verschillen in deelname. Geconcludeerd wordt dat aangenomen mag worden dat de behoefte aan speciale onderwijsondersteuning evenwichtig over het land is gespreid. Mede op basis daarvan heeft de commissie geadviseerd te komen tot een gelijke verdeling van middelen over het land (verevening), die zal tegemoetkomen aan de verwachte gelijke behoefte aan onderwijsondersteuning. Dit advies is overgenomen en uitgewerkt in de wetgeving passend onderwijs.

Leerwegondersteunend en praktijkonderwijs (LWOO/Pro)

Tenslotte vraagt u om informatie over het LWOO/Pro. In het regeerakkoord is opgenomen dat het LWOO/Pro onderdeel gaat uitmaken van de systematiek van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Ook is er een taakstelling opgenomen van € 50 mln. Met de sectororganisaties wordt overleg gevoerd over de systematiek van inpassing in de samenwerkingsverbanden. In februari zult u separaat per brief worden geïnformeerd over de uitwerking hiervan.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sander Dekker

Bijlagen:

- Kamerstukken II 2012 – 2013, 31293, nr. 153 (*Verzoek van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan Algemene Rekenkamer voor onderzoek toereikendheid bekostiging*);
- Kamerstukken II 2012 – 2013, 31497, nr. 92 (*Reactie Algemene Rekenkamer verzoekonderzoek passend onderwijs, 17 december 2012*).

Datum

Onze referentie